

НОРМАТИВНО-ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Сучасні глобалізаційні процеси, що поступово охопили і сферу вищої освіти, значно посилюють гостроту конкурентної боротьби, яка, відповідно, переміщується з регіонального та національного рівнів на міжнародний рівень. Ці процеси здебільшого засновані на принципі самостійності виходу ВНЗ на світовий ринок освітніх послуг, де вони змушені відвойовувати власну нішу завдяки наявним конкурентним перевагам. Ще однією особливістю сучасного етапу розвитку системи вищої освіти є той факт, що від ступеня залучення ВНЗ до міжнародного співробітництва в системі вищої освіти значним чином залежить внутрішній попит на його освітні послуги, так як абітурієнти, що обирають напрям підготовки, підкріплений міцним та довготривалим партнерством із зарубіжними ВНЗ, отримують додаткові гарантії та привілеї. Отже, участь ВНЗ у міжнародному співробітництві стає одночасно визначальним чинником та результатом його конкурентоспроможності. Саме тому, з метою чіткого розуміння можливих напрямів досягнення ВНЗ переваг співпраці на світовому рівні та практичного їх впровадження, важливо визначити сутність та основні напрями реалізації міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти.

Одним із перших нормативно-законодавчих документів, що було присвячено регулюванню міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти можна вважати Постанову Кабінету Міністрів України від 4 березня 1996 р. №287 «Про затвердження Положення про умови матеріального забезпечення осіб, направлених за кордон на навчання» [1]. Цей документ у діючій редакції від 29.02.2012 р. регламентує термін перебування за кордоном із метою

навчання та стажування різних категорій осіб (студенти – не більше двох років, аспіранти – до одного року, наукові і науково-педагогічні працівники – до шести місяців); обов'язкове збереження місця роботи або навчання і середньої заробітної плати (стипендії); забезпечення обов'язковим медичним обслуговуванням.

У 2005 р. в Україні було прийнято три нормативно-законодавчі документи, призначенням яких була підготовка вітчизняної системи вищої освіти до міжнародних освітніх вимог. Так, Наказом МОН України від 31.05.2005 р. №325 «Про затвердження Переліку ВНЗ і закладів післядипломної освіти для здійснення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції» було обрано вісім вищих навчальних закладів та 27 центрів перепідготовки та підвищення кваліфікації [2]. Наказом МОН України від 29.07.2005 р. № 454 «Про заходи МОН України по реалізації Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні» було запроваджено впровадження заходів, спрямованих на реалізацію в Україні положень Болонської декларації, зокрема: розробка нових переліків напрямів (спеціальностей), за якими здійснюватиметься підготовка фахівців у ВНЗ, Державних стандартів вищої освіти; розв'язання питання щодо вдосконалення мережі ВНЗ, їх підпорядкування та створення в установленому порядку укрупнених регіональних університетів; запровадити систему кредитно-модульного навчання в усіх ВНЗ та розробити додаток до диплома європейського зразка [3]. Наказом МОН України від 30.12.2005 р. № 774 «Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу» регламентовано процедуру створення, впровадження та постійне методичне супроводження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у ВНЗ III-IV рівнів акредитації [4].

Постановою Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 р. №411 «Про навчання студентів та стажування аспірантів, наукових і науково-педагогічних працівників у провідних ВНЗ та наукових установах за кордоном»

регламентуються питання конкретизації мети та задач навчання і стажування; необхідності укладання відповідного договору; особливостей проведення конкурсного відбору претендентів на навчання; фінансування витрат [5].

Постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 р. №579 «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» визначено основні види і форми академічної мобільності, права і обов'язки осіб, що підпадають під програми академічної мобільності, процедуру визначення результатів навчання [6].

Отже, можна зробити висновок, що в Україні на нормативно-законодавчому рівні створено достатні умови для ефективної та всебічної реалізації міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти, проте їх реалізація на практиці буде залежати від результативності дій на місцях.

Література

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 березня 1996 р. №287 «Про затвердження Положення про умови матеріального забезпечення осіб, направлених за кордон на навчання» // Офіційний вісник України. – 1998. – №28. – Ст. 1052.
2. Наказ Міністерства освіти і науки України від 31 травня 2005 р. №325 «Про затвердження Переліку ВНЗ і закладів післядипломної освіти для здійснення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/other/2830/>.
3. Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.07.2005 р. № 454 «Про заходи МОН України по реалізації Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uazakon.com/document/fpart41/idx41955.htm>.
4. Наказ Міністерства освіти і науки України від 30 грудня 2005 р. № 774 «Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/3177/.
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 р. №411 «Про навчання студентів та стажування аспірантів, наукових і науково-педагогічних працівників у провідних вищих навчальних закладах та наукових установах за кордоном» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/411-2011-%D0%BF>.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579 «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну

мобільність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=248409199>.

УДК 331.556.4: 314.74

Федірко Н.В.,

к.е.н., доцент, ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ЗОВНІШНЯ ТРУДОВА МІГРАЦІЯ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ ВИКЛИКІВ

Трудова міграція населення в Україні відіграє вирішальний вплив на функціонування національного ринку праці, дозволяючи значній частині населення не лише забезпечити собі певний матеріальний статок в умовах кризових явищ, але і започаткувати та розвинути власний бізнес. Особливої актуальності питання врегулювання трудової міграції набувають у періоди загострення соціально-економічних чи політичних негараздів.

Після здобуття незалежності в умовах трансформаційної кризи та різкого зниження рівня життя населення в Україні відбувалась масова еміграція трудящих до інших країн, що особливо загострилось починаючи з 1994 р. На початку 2000-х рр. тенденції зовнішньої міграції населення змінилися: якщо у 2002 р. Україна мала міграційні втрати (-33 тис. осіб), то після 2005 р. сальдо міграції набуло додатного значення і у 2013 р. склало +31 тис. осіб.[4]

Водночас, в ці роки загострилось питання нелегальної трудової імміграції в Україну, зокрема транзиту робочої сили з країн СНД і Південно-Східної Азії до розвинених країн Західної Європи. У 2012 р. із прийняттям Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» внаслідок полегшення можливостей реєстрації іноземців, які в'їхали в Україну в попередні роки, відбулось різке зростання обсягів зареєстрованого прибуття